

íl aon tinteán mar do thinteán féin', a mhaíonn an seanfhocal agus de bharr na himirce éigeantaí,

b'fhéidir, ar éigean má tá cine ar bith a chur friotal fileata chomh minic sin ar an bhfonn abhaile a bhí orthu leis na hÉireannaigh. Ó 'Trasna na dTonnta' go 'Baile Shéamuis Dhuibh' is a bhfuil d'iarrachtaí maoithneacha eatarthu istigh (*The Banks*, *The Offaly Rover*), níl contae ar bith nach bhfuil duan maíte amháin ar a laghad aige. Agus is fada siar a théann a bpréamhacha: siar go Naomh Donatus ar a dheoraíocht ar an Mór-Roinn san 8ú haois a scríobh: 'Oileán faoi shéan i gcéin san iarthar tá'.

'Sé *The Lake Isle of Innisfree*', de chuid Yeats an sampla is cáiliúla de leagan fileata an 20ú haois den seánra seo, agus toise breise curtha le bunchloch na rómán-saíochta ann: fonn éalaithe ó ghalar mór meitifisiciúil an 20ú haois: coimhthíos na cathrach.

Déantar codarsnacht dhrá-matúil idir muintearas an bhaile agus coimhthíos seo na cathrach sa liric chumasach seo. Ón gcéad líne amach tá sé lán de ealaín na filíochta. 'Gheobhaidh mise faoiseamh' — sin ráiteas. 'Faoiseamh a gheobhadsa' — sin filíocht, óir tá 'brí' agus mothú breise in ord agus béim na bhfocal.

'Faoiseamh' seachas 'saibhreas' nó 'pléisiúr' atá á chur in iúl in ord na bhfocal agus rud pearsanta seachas maíomh ginearálta, faoi mar a bheadh i bhfógra turasoíreachta atá i gceist leis an iarmhír threise '-sa'. Caint ealaíonta atá in úsáid ag an bhfile anseo leis an phráinn phearsanta a iompar, reitric go bhfuil blas níos láidre de chanúint na Mumhan uirthi ná mar atá de chanúint dúchais an Direánaigh.

Tá déchiall álainn sa dara líne: 'sé sin gur sos beag seachtaine, nó mar sin, atá i gceist: é sin, nó: nach fada anois uaidh an sos sin. Pé ciall acu é, agus tharlódh gurb é an dá cheann acu le chéile é, cuir-

Scolaíocht: Ardteist, cúrsa 2006

Faoiseamh a Gheobhadsa

le Máirtín Ó Direáin

á bhreithniú ag Tadhg Ó Dushláine

eann siad le mothú na luaineachta, ar cuid lárnach den choimhthíos é. Tá muintearas líne a trí i gcodarsnacht ghlan leis seo. 'Dá mbeinnse i mo sheasamh i gceartlár mo dhaoine d'imeodh an aois díom is bheinn arís óg', a dúirt an file fadó agus tá an muintearas céanna i gceist anseo: bheith i measc do mhuintire is ea bheith istigh leat féin. Cuireann líne a ceathair leis seo — tagann *The Lake Isle of Innisfree* chun cuimhne, macalla de Thír na nÓg, oileán mar a bhfuil gach aoinne slán.

Faoiseamh a gheobhadsa

Seal beag gairid

I measc mo dhaoine

Ar Oileán Mara,

Ag siúl cois cladaigh

Maidin is tráthnóna

Ó Luan go Satharn

Thiar ag baile

Faoiseamh a gheobhadsa

Seal beag gairid

I measc mo dhaoine,

Ó chrá croí,

Ó bhuairt aigne,

Ó uaigneas duairc,

Ó chaint ghontach

Thiar ag baile.

Máirtín Ó Direáin,

Dánta 1939 – 1979,

An Clóchomhar Tta. lch. 19

Tá ciall mheitifisiciúil laistiar den tírdhreach i líne a cúig faoi mar atá sa soinéad cáilíúil sin de chuid Shakespeare: *'Like as the waves make towards the pebbled shore'*. Tá sainchiall leis an amchlár sa chéad líne eile chomh maith: is ionann 'maidin is tráthnóna' agus 'éirí agus luí na gréine', is é sin, tréimhsí mach-

naimh ar bhí na beatha agus ar an mbás. Saoirse ó sclábhaíocht na hoibre atá i gceist sa chéad líne eile — fad a bhíonn gach aoinne eile ag briseadh a dtónacha ag obair sna cathracha beidh sé féin ar an téar sa bhaile.

Dar ndóigh, is pictiúr idéalach é sin agus déantar beachtú ar pharaiméadair an fhaoisimh agus na saoirse sin sa dara véarsa agus níl aon déchiall an uair seo le líne a dó: an faoiseamh sin i measc a mhuintire sa chéad véarsa, soiléirítear anois gur faoiseamh sealadach é ón saol gruama, duairc, doicheallach a mairimid ann — saol glan difriúil ó ghealgháire na hóige, saol áiféiseach gan bhí, gan chairde, gan chomhrá. Tá bathos truamhéileach sa charnadh 'Ó'Ó'Ó'Ó' a thugann spadántacht chlabhsúr *The Waste Land* T.S. Eliot chun cuimhne: *'This is the way the world goes'* Agus seasann an líne dheireanach amach go maorga mar oileán mara, faoi mar a bheadh sé ag cur in aghaidh an liosta coimhthíoch san ar fad, agus é ina léas dóchais ag an bhfile, agus againn go léir, i lár chuilithe an tsaoil.

Níl bunchleite isteach ná barrchleite amach anseo ach é chomh foirfe le *'La Gioconda'* le Da Vinci nó *'Grianbhlátha'* Van Gough.

AN SIOPA LEABHAR

6 SRÁID FHEARCHAIR

BÁC 2

FÓN: 01 478 3814

FACS: 01 478 5428

ANSIOPALEABHAR@EIRCOM.NET